

Biblioteka
Kalipso

Naslov originala
Tove Jansson
Den ärliga bedragaren

Copyright

© Tove Jansson (1982) Moomin Characters™

Published in the Serbian language by arrangement with Rights & Brands

© 2022, za srpski jezik Odiseja

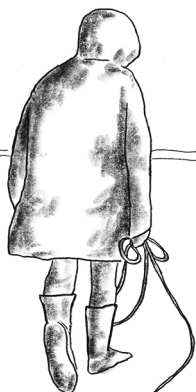
Objavljivanje ove knjige pomogao je FILL.

F **I** **L** **I** FINNISH
LITERATURE
EXCHANGE

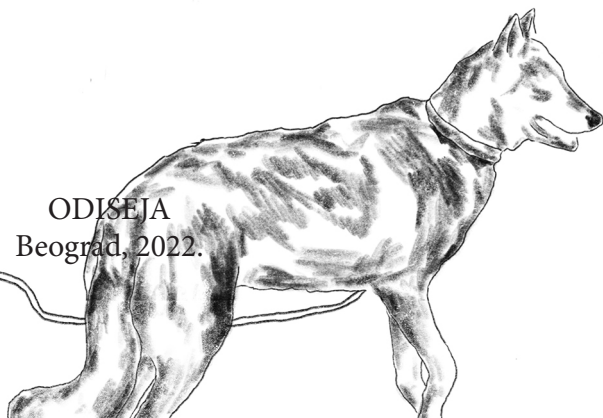
Tuve Janson

ISKRENA VARALICA

Sa švedskog prevela
Slavica Milosavljević

ODISEJA
Beograd, 2022.

Posvećeno Maji

1

Bilo je obično mračno zimsko jutro, sneg je i dalje padao. Nijedan prozor u selu nije bio osvetljen. Katri je zaklonila lampu da ne probudi brata. U sobi je bilo veoma hladno. Skuvala je kafu i stavila termos pored njegovog kreveta. Kod vrata je ležao veliki pas s njuškom između šapa, gledao je i čekao da zajedno izađu.

Sneg je već mesec dana padao uz obalu. Od pamtiveka nije bilo toliko snega, onog koji neprestano pada i gomila se na vratima i prozorima, pritiska krov, i ni načas ne prestaje. Staze bi se pokrile snegom istom brzinom kojom bi ih očistili. Rad u spremištima za brodove je zbog hladnoće bio nemoguć. Ljudi su se kasno budili zato što više nije bilo jutra, selo je muklo ležalo ispod netaknutog snega između imanja, sve dok ne bi pustili decu napolje da kopaju tunele i pećine, viču i brinu se sama o sebi. Bilo im je zabranjeno da bacaju grudve na prozor Katri Kling, ali su ipak to radila. Stanovala je u potkrovlju iznad trgovčeve radnje sa bratom Matsom i velikim psom koji nije imao ime. Obično bi izvodila psa pre svitanja i hodala seoskom ulicom prema rtu sa svetionikom. To je radila svakog jutra, i ljudi su se polako budili i govorili, sneg i dalje pada a eno nje opet sa onim njenim psom i stavila je kragnu od vučjeg krzna. Neprirodno je da ne daš ime svom psu, svi psi treba da imaju neko ime.

Za Katri Kling su govorili da je nije briga ni za šta osim za brojke i brata. I pitali su se odakle joj te žute oči. Matsove oči su bile jednako plave kao majčine, a niko se nije sećao kako je otac, zapravo, izgledao, tako je davno krenuo na sever da otkupi stovarište balvana i nikad se nije vratio, a ionako nije bio iz parohije. Pa navikli su da su oči svih ljudi manje ili više plave, ali Katrine su bile žute skoro kao pseće. Gledala je oko sebe škiljeći i ljudi bi retko kad otkrili tu neprirodnu boju, više žutu nego sivu. Stalna sumnjičavost, koja joj se tako lako budila, širila bi njene oči u neočekivan nesputan pogled, i pod određenim osvetljenjem zaista bi bile žute što je drugima ulivalo jak osećaj nesigurnosti. Osećali su da Katri Kling nikom ne veruje i da ne mari ni za koga, osim za sebe i onog brata koga je podizala i štitiла otkako je imao šest godina. To je ljude držalo na odstojanju. A i to što niko nikada nije video da bezimeni pas maše repom. I što ni žena Kling, ni njen pas ni od koga nisu prihvatili ljubavnost.

Posle majčine smrti Katri je preuzela posao pomoćnice u prodavnici, a uz to je vodila knjige. Bila je veoma bistra. U oktobru je dala otkaz. Smatrali su da bi je trgovac najradije izbacio iz kuće, ali da ne sme da joj kaže. Dečak Mats se nije računao. Imao je petnaest godina, deset godina manje od sestre, bio je visok i jak i mislili su da je pomalo glup. Obavljao je pokoji posao u selu, ali najviše je bio u spremištu za brodove kod braće Liljeberg, kad brodogradnja nije morala da se prekine zbog hladnoće. Liljebergovi su mu davali ponešto da se zanima, što nije bilo preterano važno.

U Vesterbiju su davno odustali od ribarenja, nije se isplatilo. Postojala su tri spremišta za gradnju, a u jednom su primali brodove na glačanje pred zimu i na pregled. Braća Liljeberg su bili najbolji brodograditelji. Bilo ih je četvorica i svi su bili

neženje. Edvard je bio najstariji i pravio je nacрте brodova. Istovremeno je vozio poštanska kola do varošice i usput uzimao trgovčevu robu. Auto je pripadao trgovcu i bio je jedini u selu.

Brodograditelji u Vesterbiju su bili ponosni, potpisivali su svaki brod duplim slovom v, kao da je njihovo selo na zapadu bilo najstarije u zemlji. Žene su tkale prekrivače za krevet sa stariim isprobanim šarama i takođe ih potpisivale duplim slovom v, a u junu su dolazile „ptice selice” i kupovale ih, i brodove i prekrivače, i vodile svoj lagani letnji život sve dok je toplota trajala. Krajem avgusta je sve opet bilo tiho i po starom. I vremenom bi došla zima.

Sada je jutarnji suton postao tamnoplav i sneg je počeo da svetli, palili su sveće u svojim kuhinjama i pustili decu napolje. Prve grudve udarile su u prozor, ali Mats je i dalje mirno spavao.

Ja, Katri Kling, često noću ležim i razmišljam. Misli su mi verovatno neobično razložne za noćne sate. Uglavnom mislim na novac, na mnogo novca, da ga dobijem brzo i da ga uzmem pametno i pošteno, toliko novca da više ne moram da mislim o njemu. I treba da ga vratim, kasnije. Mats, pre svega, treba da dobije sopstveni brod, veliki bezbedan brod sa kabinom i unutrašnjim brodskim motorom, najbolji brod koji je ikad sagrađen u ovom, inače, prezira vrednom selu. Svake noći čujem sneg na prozoru, meki šapat snega koji vetar nosi s mora, to je dobro, poželela sam da sakrije i uništi celo selo, da konačno postane čisto... Ništa nije tako mirno i tako beskonačno kao dugi zimski mrak, on se nastavlja i nastavlja, to je kao da živiš u tunelu u kom mrak katkad potone u noć, a katkad preraste u dnevni suton, odsečen si od svega, zaštićen, i usamljeniji nego inače. Čekaš i kriješ se kao drvo. Kažu da novac smrdi, to nije tačno. Novac je isto tako čist kao brojke. Ljudi smrde, svako ima svoj skriveni smrad koji se pojačava kad se ljute ili stide, ili kad se

plaše. Pas to oseća, odmah zna. Da sam kao pas, previše bih znala. Samo je Mats bez mirisa, on je čist kao sneg. Moj pas je veliki, i lep, i poslušan. Ne voli me. Poštujemo se. Ja poštujem tajni pseći život, tajanstvenost kod velikih pasa kojima je ostalo nešto od njihove prirodne divljine, ali im ne verujem. Kako se neko usuđuje da veruje velikim opreznim psima, svojim životinjama pripisuju skoro ljudske osobine, misleći pritom na plemenite i prijatne osobine. Pas je nem i poslušan, ali posmatra nas i poznaje nas, i nanjušio je naš jad, trebalo bi da se zapanjimo, da nas dirne, uzbudi ta neverovatna činjenica da nas naši psi i dalje prate i slušaju. Možda nas preziru. Možda nam praštaju. Ili im je možda lepo što nemaju odgovornost. Nikad nećemo saznati. Možda nas vide kao neki fatalni soj preraslih nezgrapnih bića, kao neke ogromne tromе bube. Ne kao bogove, mora da su nas psi prozreli i da imaju razorni uvid koji hiljadugodišnja poslušnost drži u šaci. Zašto se niko ne plaši svog psa, koliko dugo onaj ko je bio divlja životinja može da poriče svoju divljinu? Idealizuju svoje životinje i istovremeno nadmeno podnose prirodni pasji život; da lenčare i zakopavaju trule kosti, da se valjaju u đubretu, da po celu noć laju na prazno drvo... A šta sami ljudi rade, zakopavaju nešto što ostaje da truli u zapečku, i vade ga i opet ga zakopavaju i dreče ispod praznog drveta – a u čemu se valjaju... ne. Ja i moj pas ih preziremo. Zakopavamo se u sopstvenom tajnom životu, skrivamo se u svojoj divljini, duboko u sebi...

Pas je ustao i čekao je kod vrata. Sišli su niz stepenice i prošli kroz radnju, Katri je obula čizme u predsoblju, a njene preteće noćne misli nastavile su sve vreme da melju bez ikakve pomoći s bilo koje strane. Kad je izašla na mraz i mirno stala udišući zimsku čistoću, izgledala je kao visoki crni spomenik s nepristopačnim psom tik uz sebe, koji kao da je srastao za nju. Nikad

nije bio na povocu. Deca su ućutala i odlazila probijajući se kroz sneg, iza prvog ćoška nastavila bi da viću i počela da se tuku. Katri je prošla pored njih na putu do rta sa svetionikom. Liljeberg je tamo odvezao plinske boce, ali trag je skoro bio pokriven snegom. Bliže rtu severozapadni vetar je dolazio pravo s mora, tu je bilo skretanje i uzbrdica prema kući stare gospođice Emelin. Katri je zastala i pas se istovremeno umirio kao ona. Na strani gde je duvao vetar oboje su bili beli od snega koji se polako topio na krznu. Katri je posmatrala kuću kao što je već duže vremena radila, svakog jutra na putu ka rtu. Tamo je Ana Emelin živela sama sa sobom, sama sa svojim novcem. Tokom duge zime je skoro uopšte nisu viđali, slali su joj ono što joj je bilo potrebno iz prodavnice, a gospođa Sundblum je dolazila jednom nedeljno da čisti. Ali u rano proleće svetli kaput Ane Emelin nazirao se kako promiče na obodu šume, gde se ona veoma sporo kretala među drvećem. Roditelji su joj dugo živeli i ništa nikada nije smelo da se seće u njihovoj šumi. Bili su puni kao brod kad su umrli. A šuma i dalje nije smela da se dira. Vremenom je postala skoro neprohodna i stajala je kao zid odmah iza kuće, zećje kuće, kako su govorili u selu. To je bila siva drvena vila s belim izrezbarenim prozorskim okvirima, jednako belićasto siva kao visoka pozadina šume natopljene snegom. Građevina je zaista lićila na velikog šćućurenog zeca, bele zavese na verandi kao ćetvrtasti prednji zubi, smešni lućni prozori ispod obrva od snega i budne uši dimnjaka. Svi prozori su bili zamraćeni. Padina nije bila oćišćena.

Tamo ona živi. Tamo ćemo i Mats i ja da živimo. Ali moram da saćekam. Moram veoma dobro da razmislim pre nego što toj Ani Emelin dodelim važno mesto u svom životu.

2

Možda bi moglo da se kaže da je Ana Emelin dobra, zato što je nikad ništa nije nateralo da pokaže zlobu i zato što je imala neobičnu sposobnost da zaboravi neprijatne stvari, samo bi se stresla i nastavila po svom, neodređeno i tvrdoglavo u isti mah. Njena razmažena dobronamernost bila je, zapravo, zastrašujuća, ali to niko nije primećivao; retke i kratke posete zečjoj kući odbijale su slučajne goste nekom odsutnom učtivošću zbog koje su se osećali kao da posećuju kakav omanji mauzolej. Ana se nije štitila svojim stavom, ne bi bilo pravo reći ni da nema svoj lik, prosto je bilo tako da je stvarno bila živa samo kad se predavala neobičnoj sposobnosti da preslikava i dok je to radila bila je, naravno, uvek sama. Ana Emelin je posedovala veliku i ubedljivu snagu usredsređenosti na jedno, da može da vidi i obuhvati samo jednu jedinu stvar, da bude zainteresovana samo za to jedno. A to je bilo šumsko tlo, zemlja u šumi. Ana Emelin je mogla tako verno i detaljno da preslika šumsko tlo da se ni najmanja četina ne izgubi. Njeni akvareli su bili mali i neumoljivo naturalistički, i isto tako lepi kao meka zemlja od mahovine i krhko rastinje preko kog se hoda u gustoj šumi, ali koji se retko stvarno posmatraju. Ana Emelin je navodila ljude da vide, videli bi ideju šume i sećali se i na tren osetili blagu čežnju koja je bila prijatna i puna nade. Šteta što je Ana kvarila svoje slike ubacivanjem zečeva, znači tate, mame i deteta Zeca. I to što su zečevi

bili na cvetiće oduzimalo je dubokoj šumi dosta od njene mističnosti. Zečevi u dečjim knjigama su neki put kritikovani, to bi uvredilo Anu i učinilo je nesigurnom, ali šta je tu mogla, zečevi su morali da budu tu zbog dece i izdavačke kuće. Nova knjižica bi izlazila otprilike na svake dve godine. Izdavačka kuća je pisala tekst. Ponekad bi Ana poželela da samo slika zemlju, nisko rastinje, korenje drveća, sve detaljnije i detaljnije i u sve manjoj i manjoj razmeri, tako blizu i duboko u mahovini da se smeđi i zeleni minijturni svet pretvarao u ogromnu džunglu nastanjenu insektima. Mogla je da zamisli porodicu mrava umesto zečeva, ali sad je, naravno, bilo prekasno. Ana je očistila sliku praznog oslobođenog predela. Bila je zima i ona nikad nije radila dok se ne pojavi prva ogolela zemlja. Dok je čekala, pisala je pisma veoma maloj deci koja su je pitala zašto su zečevi cvetni.

Ali jednog dana kad je stvarna priča o Ani i Katri počela, Ana nije pisala pisma, sedela je u svom salonu i čitala *Džimijeve pustolovine u Africi*, veoma zabavnu knjigu. Prošli put je bio na Aljasci.

Anina prostrana niska soba bila je lepa na snežnoj svetlosti, bele i plave kaljeve peći, svetli nameštaj koji je bio tu i tamo raspoređen kod zidova i ogledao se u parketu koji je gospođa Sundblum jednom nedeljno glancala. Njen tata je uvek želeo da ima prostora oko sebe, bio je veoma krupan. I voleo je plavo, plašljivo plavu boju koje je svuda bilo i koja je s godinama postajala sve bleđa i bleđa. Iznad cele zečje kuće lebdeo je neki duboki mir, neki pečat konačnosti.

Kad je dan odmakao Ana je odložila knjigu i odlučila da bi trebalo da telefonira prodavnicu, a to je izuzetno mrzela. Bilo je zauzeto tako da je sela kod prozora od verande da čeka. Ispred letnje verande ležao je veliki smet koji je vetar sa severozapada naneo formirajući smelu krivu, istovremeno razigranu i zategnutu. Iznad

oštrog vrha sneg se kovitlao kao laka providna lepeza. Svake zime se pravila ista linija i smet je uvek bio jednako lep. Ali smet je bio prevelik i previše jednostavan da bi Ana mogla da ga opazi. Opet je pozvala i trgovac se javio. Da li se Liljeberg vratio? Zaboravila je da kaže za puter i čorbu od graška, ne onu veliku već jednu malu konzervu. Trgovac nije čuo šta kaže, objasnio je da put i dalje nije očišćen tako da poštanska kola još nisu mogla da krenu, ali Liljeberg je ovaj put otišao u varošicu na skijama i poneće poštu, a uz to i svežu džigericu...

Ne čujem! vikala je Ana Emelin. Ko se džigeriše? Da li se nešto desilo?

Džigerica, ponovio je trgovac, stiže mi sveža džigerica po Liljebergu i odvojiću malo specijalno za vas, gospođice Emelin, fine džigerice... I onda se izgubio u mećavi, veze su valjda opet bile u kvaru. Ana se isključila iz spoljašnjeg sveta i s olakšanjem se vratila knjizi. Nije, u stvari, ni marila za čorbu od graška. A ni za poštu.

Kad se Edvard Liljeberg vratio iz varošice i skinuo skije, zbacio je ranac na stepenice ispred prodavnice, bolela su ga krsta i nije bio raspoložen za razgovor. Prebacio je trgovčevu robu u kartonsku kutiju i uneo je u prodavnicu. Većina stvari je bila mokra od snega.

Bogami je potrajalo, rekao je trgovac, nakrivio se iza tezge i još se durio što je ostao bez pomoćne radnice u prodavnici. Liljeberg nije odgovorio nego se vratio da sortira poštu na stočiću u predsoblju. Katri Kling ga je videla kroz prozor kad je došao na skijama i odjednom se stvorila u predsoblju vireći mu preko ramena. Držala je uobičajenu cigaretu u ustima, škiljila u poštu kroz dim i rekla: To su Emelinina pisma. Bilo ih je lako prepoznati, na većini je veoma malo dete ispisalo ime i ukrasilo ga cvećem. Katri je nastavila: Da li si hteo odmah da joj ih odneseš?

Mogu valjda malo da predahnem, rekao je Liljeberg. Nije uvek lako biti poštar u ovom selu.

Sigurno je mogla da kaže da je vreme loše za skijanje, ili da li se uopšte vidi kuda put ide, ili što oni iz varošice već jednom to ne očiste, bilo šta da pokaže interesovanje, ili da se pretvara da ga pokazuje, onako kako ljudi pričaju da bi sve bilo malo priyatnije, ali ne, ne i Katri Kling. Stajala je tu i škiljila kroz dim cigarete, sa onom svojom crnom kosom kao griva koja joj je zaklanjala lice kad se nagla nad sto, umotala se u ćebe zbog hladnoće i držala ga je stisnuvši obe šake – pa ona izgleda kao veštica, pomislio je Edvard Liljeberg.

Rekla je: Ja mogu da odnesem poštu Emelinovoj.

To baš neće moći, poštar je raznosi. Može se reći da je to poverljiv zadatak.

Katri je digla lice i raširila oči ka njemu, u oštrom svetlu predsoblja zaista su bile žute. Poverljiv, rekla je. Da li imaš poverenja u mene? Sačekala je malo i ponovila: Ja mogu da odnesem poštu Emelinovoj. To mi je važno.

Ti to pokušavaš da mi pomogneš?

Znaš ti dobro da nije tako, rekla je Katri. To radim isključivo zbog sebe. Da li imaš poverenja u mene ili nemaš?

Posle je Liljeberg pomislio da je barem mogla da se vadi na to da ionako izvodi psa, to bi bilo lako. Katri Kling je u svakom slučaju bila iskrena, to se mora priznati.

Ana je ponovo telefonirala. Sad se bolje čuje, rekao je trgovac. Znači, mala konzerva graška i puter. Liljeberg je došao s poštom i doneo džigericu, i sveža je, takoreći pravo iz stomaka! Odvojio sam malo specijalno za vas, gospođice, ali ovaj put neće doći Liljeberg, nego Kling, ona valjda ionako ide na tu stranu.

Ko?

Katri Kling. Bivša pomoćna radnica u prodavnici. Ona će odmah da donese džigericu.

Ali džigerica, pobunila se Ana i osetila slabost, ona tako grozno izgleda i teško se sprema... Ali ako ste već bili tako ljubazni i odvojili mi... Ta gospođica, da li se beše zove Kling? Da li zna da se ulazi iz kuhinje?

A onda je veza opet počela da pišti, kao i uvek zimi. Ana je neko vreme ostala da sluša, onda je otišla u kuhinju i pristavila kafu.

Mats je došao kući iz radionice kad je počelo da se smrkava. Muškarci u Vesterbiju su zimi radili samo kad nije bilo mraza da bi štedeli ogrev i spremište brodova se zatvaralo pre mraka zbog struje, bili su veoma štedljivi. Mats je uvek poslednji odlazio.

Znači ipak su uspeli da te isteraju, rekao je trgovac. Sigurno bi sedeo tamo i šmirglaio po mraku kad bi ti dozvolili.

Trenutno se postavlja oplata, odgovorio je Mats. Mogu li da dobijem koka-kolu na veresiju?

Naravno, odmah! Šteta što tvoja draga sestra više neće da te usluži, to je prava šteta, a baš je bila okretna u prodavnici. Znači tako, postavlja se oplata. Ma šta mi kažeš. Znači ti sad znaš i oplatu da postaviš. Ko bi to rekao.

Mats je klimnuo i ne slušajući ga pio koka-kolu kod tezge, polako. U pretrpanoj sobici činilo se da je veoma krupan i visok. I kosa mu je bila duga, preduga i isto tako zift crna kao sestrina. Izvanparohijska kosa. Kao da je zaboravio da nije sam. Okrenuo se, međutim, kad je Katri sišla niz stepenice i brat i sestra su neprimetno klimnuli jedno drugom, znak zajedništva koje je bilo samo njihovo. Pas je legao kod vrata da čeka.

Trgovac je rekao: Čuo sam da vi nosite poštu u zečju kuću. Evo namirnica. Pazite da džigerica ne iscuri.

Ona ne voli džigericu, rekla je Katri. I vi to znate. Nedavno je gospođi Sundblum dala krvavicu.

Džigerica nije krvavica. A sem toga je i naručena. I ne zaboravite da uđete kroz kuhinju. Tetka Emelin je stroga s gostima.

Njihova razmena reči bila je prigušena i neprijateljska, bili su kao dve oprezne životinje spremne za otvoreni napad.

On ne zaboravlja, ovaj trgovčić, nije oprostio onaj put. Njegova požuda je bila smešna i to sam mu stavila do znanja. Bila sam neobjektivna. Svaki put kad nisam objektivna sve izmakne kontroli. Moram da odem odavde.

Pri prvom sumraku sneg je bio veoma plav. Katri je psu dala znak da čeka kod skretanja i nastavila uzbrdo s vetrom u leđima. Niko nije očistio sneg.

Ana Emelin je otvorila sporedna vrata i rekla: Gospođice Kling, baš ste ljubazni. I to po ovakvom vremenu, zaista nije bilo potrebe.

Žena koja je prešla prag bila je visoka, obučena u neko nakoštrešeno krzno i nije se smeškala kad se pozdravila.

Ovde miriše na nesigurnost. Ovde je veoma dugo bila tišina. Ona izgleda kao što sam i mislila, zečica.

Ana je ponovila: Da, baš je ljubazno to s poštom... Mislim, pa važna mi je, ali ipak... Ana je kratko čekala odgovor pa nastavila: Iznela sam malo kafe, vi pijete kafu, zar ne?

Ne, odgovorila je Katri ljubazno, ne pijem kafu.

Ana se iznenadila, više se zapanjila nego što se uvredila. Svi ljudi piju kafu ako je postavljena, takav je red, rade to zbog domačice. Rekla je: Čaj možda?

Ne hvala, odgovorila je Katri Kling.

Gospođice Kling, dodala je Ana prilično kratko, možete da ostavite čizme kod vrata, tepisi ne podnose vodu.

Sad mi se još više sviđa. Neka postane protivnik, daj da se borim uz otpor, amin.

Ušle su u salon.

Trebalo je da nabavim neku njenu knjigu. Ne, nisam mogla, ne bi bilo iskreno.

Ponekad, čavrljala je Ana Emelin, ponekad pomislim da bi bilo lepo da ovde imam tepih od zida do zida, nešto svetlo i veoma meko. Slažete li se, gospođice Kling?

Ne. Bilo bi šteta za tako lep pod.

Naravno da ona želi da ima čupav pod. S tepihom ili bez nje, ovde je svakako kudravo, vrelo i dlakavo. Možda na gornjem spratu ima više vazduha. Moraćemo da odškrinemo prozor noću, inače Mats neće moći da spava.

Ana Emelin je nosila naočare na tankom lančiću oko vrata, sada ih je podigla, dunula u staklo i počela da ih trlja krajičkom stolnjaka. Verovatno su bile pune dlaka.

Gospođice Emelin, da li ste nekad imali zečeve?

Molim?

Da li ste ikada imali zečeve?

Ne, što pitate... Liljebergovi drže zečeve, ali to su izgleda dosta problematične životinje... Ana je automatski odgovorila na svoj neodređeni način pri čemu u intonaciji nije stavljala tačku, načinila je pokret prema džezvi i setila se; to je bila gošća koja ne pije njenu kafu. S iznenadnom oštrinom pitala je: I zašto, gospođice Kling, zašto bih ja držala zečeve? Da li vi držite zečeve?

Ne. Imam psa. Vučjaka.

Psa? Anina pažnja je odlutala na drugu stranu. S psima se nikad ne zna ...

Netaknuti sto s kafom smetao je domaćici, ustala je i primetila da im treba još svetla, opet se smrkavalo, palila je jednu lampu za drugom, blago zaklonjene izvore svetla, onda je predložila da dâ Katri autogram da ponese kući. Anin rukopis je bio veoma lep. Kad je napisala svoje ime, krenula je po običaju sa zečjim ušima, zaustavila se i uzela novi papir. Katri je otišla

u kuhinju, stavila poštu na kuhinjski sto i hranu kod sudopere. Ružičasti sok curio je iz paketa s džigericom.

Jezivo je, rekla je Ana iza nje, da li je to krv... ne podnosim da vidim krv...

Ostavite to, skloniću je.

Ali Ana je otvorila paket i eto ti razotkrivene džigerice, smeđercvene i nabubrele od krvi s belim žilicama u mesu. Prebledela je.

Gospođice Emelin, daću je svom psu. Skloniću je. A sad treba da krenem.

Ana je počela užurbano da objašnjava; uvek se mnogo plašila da se stvari ne usmrde, skloniš ih i zaboraviš na njih, i onda počnu da smrde, a onda je tu i briga da ne propadnu i da moraju da se bace... Pa ne može hrana da se baca, kako svet danas izgleda...

Razumem, rekla je Katri. Zaturiš ih i onda počnu da smrde. Zašto se ne okanete stvari koje se usmrde? Ako mrzite iznutrice, onda kažite da ih mrzite. Zašto naručujete džigericu?

Nisam ja, on je! A kad je već bio tako ljubazan i odvojio mi...

Trgovac, izgovorila je Katri polako, trgovac, i zapamtite to, nije dobar. On je veoma zla osoba. On zna da se vi plašite džigerice.

Napolju, u dvorištu, Katri je zapalila cigaretu. Sad je mrak veoma brzo padao.

Ana Emelin je požurila do prozora verande i videla kako se njena gošća spušta niz padinu, visoka crna prilika, a dole na seoskom putu bile su dve siluete, kao da je veliki vuk izašao iz sutona i priključio se ženi. Vraćali su se prema selu priljubljeni. Ana je ostala kod prozora obuzeta nekim neodređenim nemirrom. Možda bi joj sad prijala šolja kafe... ali odjednom, Ana je nije želela. To je bio mali ali jasan uvid; ona ne voli kafu i zapravo je nikad nije ni volela.